

MAGISTRÁT HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY

KONCEPCE KULTURNÍ POLITIKY HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY

Připravili:

Poradní sbor primátora hl. m. pro kulturní politiku,

komise Rady HMP pro posuzování grantů hl. m. Prahy v oblasti kultury a umění

a

OKP MHMP

KONCEPCE KULTURNÍ POLITIKY HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY

OBSAH

I. ÚVOD	
Praha – kulturní metropole světového významu	3
II. TEORETICKÁ VÝCHODISKA	
1. Použití vybraných pojmů	5
2. Pojetí kultury a umění	5
3. Přínos kultury pro veřejnou oblast	6
4. Čtyři základní oblasti kultury	8
5. Základní východiska kulturní politiky	8
III. ANALÝZA SITUACE V PRAZE	
1. Kulturní identita města	10
2. Subjekty kulturního dění v Praze	11
3. Příspěvkové organizace zřizované hl. m. Prahou v oblasti kultury	11
4. Grantová politika a spolupořadatelství	13
5. Výsledky průzkumů agentury STEM	14
6. Vztah kulturní politiky hlavního města Prahy ke kulturní politice České republiky a Evropské unie	16
IV. DLOUHODOBÉ ZÁSADY KULTURNÍ POLITIKY MĚSTA PRAHY	
1. Deklarace zájmů samosprávy města Prahy v oblasti podpory kultury a umění	17
2. Postoje orgánů města ke kulturním aktivitám v Praze	17
3. Dlouhodobé obecné cíle kulturní politiky	18
V. STŘEDNĚDOBÁ KONCEPCE KULTURNÍ POLITIKY PRAHY	
1. Priority kulturní politiky hl. m. Prahy 2006–2010	19
2. Transformace příspěvkových organizací	21
VI. NÁSTROJE KULTURNÍ POLITIKY	
1. Orgány tvořící systém kulturní politiky města	25
2. Finanční nástroje kulturní politiky	26
3. Hlavní zásady poskytování grantové podpory	28
4. Trendy v objemu a struktuře podpory kultury	30
VII. ZÁVĚR	
Zavěr	31

I. ÚVOD

Praha – kulturní metropole světového významu

Praha je po celou dobu své více než tisícileté existence přirozenou křižovatkou obchodních a diplomatických cest, významným strategickým bodem a místem setkávání lidí z blízkých i vzdálených zemí. Je jedním z nejstarších politických, hospodářských a kulturních center střední Evropy a zemskou i státní metropolí s nepřerušenu kontinuitou centrálních a správních funkcí. Její význam vždy přesahoval hranice země i středoevropského regionu a v „hvězdných obdobích“ pražské historie měl rozměr celoevropský a světový.

Významu Prahy odpovídá úroveň její architektury a živého umění, kvalita života jejích obyvatel i návštěvníků, míra rozvoje vzdělanosti, váha a dosah kulturního vyzařování navenek. Prahou prošel bezpočet významných osobností evropské historie a kultury, které město od svého vzniku přitahovalo. Během tisíce let vzniklo nejen jedinečné památkové bohatství města, ale také jeho nezaměnitelná atmosféra, kolorit, genius loci, který i přes nezadržitelný tlak inovací a invazi moderního turistického průmyslu činí dodnes z Prahy jedno z kulturně nejpůsobivějších měst kontinentu. Z toho vyplývá nezbytnost důsledné profesionální ochrany dochovaných památek a péče o ně. Mimořádná pozornost se musí věnovat jak ochraně cenných urbanistických celků uvnitř i vně Pražské památkové rezervace, tak jednotlivým budovám i jejich architektonickým prvkům.

Tento odkaz, hodnota historického dědictví a síla tradice zavazují dnešní generaci Pražanů a především odpovědné představitele města, aby udrželi a pokud možno posílili jedinečné postavení Prahy jako uznávané kulturní metropole střední Evropy. Je to úkol velmi náročný nejen vzhledem ke slavné i méně slavné historii, ale také vzhledem ke konkurenci dalších středoevropských velkoměst. Nejde tu pouze o uchování památek a udržení tradic minulosti, ale také o vytváření prostoru a podmínek pro vznik nových hodnot, a to pokud možno ve všech oblastech a odvětvích umění a kultury, které jsou schopné nové trvalé hodnoty vytvářet a obohatit jimi staletými naplněnou pokladnici pražské kultury.

Praha po „sametové“ revoluci 1989 rychle obnovila a posílila svou tradiční pozici středoevropské metropole. Vyvstala a vyvstává však řada nových problémů plynoucích z nové politické, ekonomické a sociální reality České republiky i z rozporné skutečnosti a perspektiv celé „postmoderní“ Evropy a její civilizace na prahu třetího tisíciletí. Tyto problémy si žádají řešení. Přímo se dotýkají i oblasti kultury a umění, zejména pak hledání možností a způsobů jejich podpory či aktivního ovlivňování ze strany města a městské samosprávy. Upevnit postavení Prahy jako jedinečné památkové rezervace a uznávané kulturní metropole by jako povinnost měly vnímat nejen orgány města, ale i státu, který Praha reprezentuje. Bez adekvátního přispění státu, odpovídajícího podílu Prahy na výnosu z turismu, nelze např. zbudovat potřebná nová, ani udržovat na potřebné úrovni stávající kulturní zařízení s celostátním a mezinárodním významem.

Město Praha bylo vždy nositelem významných kulturních investic a štědrým podporovatelem nejrozmanitějších kulturních a uměleckých aktivit. Na prahu 21. století dospívá k potřebě vytvořit koncepci své kulturní politiky, tedy formulovat cíle a priority v oblasti kultury a umění a stanovit zásady a nástroje pro jejich dosažení či naplnění.

Tato koncepce kulturní politiky hlavního města Prahy vznikala v průběhu let 2005–2006. Na základě hledisek uplatňovaných v oblasti kultury orgány Evropské unie a Ministerstvem kultury České republiky analyzuje současnou situaci pražské kultury a formuluje základní principy, zásady, obecné cíle, nástroje, střednědobé záměry a priority kulturní politiky města.

Koncepce kulturní politiky stanovuje cíle a priority tak, aby se posílilo výjimečné postavení hlavního města České republiky v mezinárodním i domácím kontextu. Zkušenosti posledních let dokazují, že takto orientovaná politika přináší i nemalé pozitivní ekonomické a společenské dopady.

Koncepce kulturní politiky hlavního města Prahy je otevřeným a dynamickým dokumentem a předpokládá pravidelnou aktualizaci.

II. TEORETICKÁ VÝCHODISKA

1. Použití vybraných pojmů

V koncepci kulturní politiky hl. m. Prahy jsou použity pojmy běžně užívané příslušnými orgány Evropské unie a Ministerstvem kultury ČR (např. v materiálu Koncepce účinnější podpory umění 2007–2013).

Koncepce se vyhýbá pojmům „komerční“ a „nekomerční“. Některé kulturní projekty nejsou podporovány z veřejných nebo z jiných zdrojů, a přitom produkují zisk a jsou umělecky hodnotné. Ty by snad mohly být označeny jako „komerční“. Jiné kulturní aktivity používají pouze soukromé zdroje a přitom negenerují zisk. Jsou i takové kulturní projekty, které slouží posilování image podnikatelských subjektů. Použití těchto pojmů ztěžuje také pejorativní nádech, neboť běžně se jako „komerční“ označují projekty umělecky nekvalitní. Pojmy „ziskový“ a „neziskový“ jsou v koncepci používány jen v neutrálním ekonomickém významu. Význam těchto pojmů odpovídá anglickým pojmům „for profit“ a „not for profit“; neziskové projekty spotřebovávají veškerý případný zisk pro svůj další rozvoj.

Zcela výjimečně a opatrně je v dokumentu používán pojem „veřejný zájem“, nahrazen je pojmem cíl. „Veřejný zájem“ je zájem o to, co přináší prospěch veřejnosti. „Veřejnost“ je pojem označující specifický druh subjektu. Veřejnost je subjektem kulturní politiky, uspokojování veřejného zájmu není tedy poskytování pouhé zábavy či relaxace, ale citlivé zajišťování podmínek svobodného rozvoje veřejnosti jakožto společenství živých bytostí – občanů a návštěvníků města.

Grantem se rozumí forma účelové dotace vázané na konkrétní kulturní projekt nebo subjekt. Opírá se o Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, který v rámci samostatné působnosti města stanovuje podle § 16, péči v souladu s místními předpoklady a místními zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů – mj. celkového kulturního rozvoje. Současně se i opírá o Zákon č. 203/2006 Sb., o některých druzích podpory kultury a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, který v § 2 definuje veřejné kulturní služby, které spočívají ve zpřístupňování umělecké tvorby a kulturního dědictví veřejnosti a v získávání, zpracování, ochraně, uchování a zpřístupňování informací, které slouží k uspokojování kulturních, kulturně výchovných nebo kulturně vzdělávacích potřeb veřejnosti.

2. Pojetí kultury a umění

Umění je individuálním procesem tvorby a vnímání estetických hodnot, a zároveň formou společenského vědomí. Je především estetickou hodnotou, která působí v první řadě na vnímání a pocity lidí, obohacuje je, poskytuje jedinečný (umělecký) zážitek. Umění působí též na rozum člověka a je jedním z důležitých zdrojů poznání a podnětů, které život člověka i společnosti proměňují a které stimulují osobní i společenský rozvoj.

Kultura je ve vztahu k umění nadřazeným pojmem. Je to souhrn hmotných a duševních statků vytvořených lidstvem v průběhu dějin, dynamický systém hodnot a aktivit, které vznikají na základě uspokojování lidem vrozených kulturních či uměleckých potřeb. Kultura zprostředkovává a formuje estetické a etické hodnoty člověka. Výrazem kultury jsou tvořivost a rozmanitost.

Bytostná potřeba kultury je příčinou, že na vytváření a rozvoji pražské kultury se přímo či nepřímo podílí většina obyvatel i návštěvníků města.

Umělecká tvorba je ryze osobním projevem jednotlivce jak ve fázi vlastní tvorby, tak při jejím přijímání a vnímání. Tím, že působí na široký okruh lidí, stává se i veřejným statkem. Proto jsou umění a kultura vnímány u nás i v zahraničí jako oblast, která si zasluhuje systematickou podporu orgánů veřejné správy.

3. Přínos kultury pro veřejnou oblast

Kultura, jejíž hodnoty vznikají především v procesu umělecké tvůrčí činnosti, tvoří v širším historickém kontextu soubor hmotných a duchovních statků, nazývaný kulturní dědictví. Tak, jako je kulturní dědictví odkazem umění minulosti, může se stát dnešní umění zdrojem pro budoucí kulturní dědictví a svědectvím o kulturní a politické prozíravosti současné generace.

Kultura pomáhá formulovat myšlenky a názory, reflektuje společenské a estetické fenomény a poskytuje prostor pro vyjádření individuálních postojů. Je vzácným statkem, pro jehož vznik je třeba talentu, kreativity, píle, pracovitosti a dalších osobnostních předpokladů.

Kultura se pozitivně projevuje ve vzdělanosti obyvatel města, sehrává nenahraditelnou roli při prezentaci Prahy na mezinárodních fórech, je důležitým marketingovým nástrojem a v neposlední řadě ekonomickým a sociálním stimulem. Koncepce kulturní politiky musí tato fakta respektovat a ve svých rozhodovacích procesech z nich vycházet.

Jako veřejný statek jsou kultura a umění chápány tehdy, uspokojují-li diferencované zájmy obyvatel a návštěvníků města, a to i v oblastech s kulturou souvisejících. Těmito oblastmi jsou zejména:

- oblast vzdělávání a osvěty;
- životní styl obyvatel a návštěvníků města;
- podpora identity města;
- marketing a propagace města v zahraničí;
- ekonomika (kultura ovlivňuje ekonomiku a zároveň sama představuje samostatné a významné ekonomické odvětví);
- sociální sféra (zaměstnanost v kultuře a v navazujících službách, vliv na sociální vztahy, náladu obyvatel atd.);
- cestovní ruch a kongresová turistika.

Kultura zvyšuje kvalitu života a přispívá k stabilitě společnosti. Regeneruje společnost, zhodnocuje a zvyšuje lidské poznání, utváří životní styl, napomáhá sebepoznání a sebeidentifikaci člověka. Je zdrojem zábavy a náplní volného času, zlepšuje duševní zdraví občanů, přitahuje mladé lidi a chrání je před negativními vlivy a různými druhy chorobných závislostí. Kultura je zároveň prevencí vzniku sociálněpatologických jevů – jako například rasové a národnostní nesnášenlivosti a netolerance vůči handicapovaným, nemocným, seniorům, menšinám apod. Trvalý a všeobecný je vliv kultury na vzdělanost a osvětu.

Kultura má ideovou a marketingovou hodnotu, neboť přináší prestiž městu, regionu i celé zemi, a tím zvyšuje jejich renomé.

Prezentace a propagace umění a kultury za hranicemi země jsou důležitým faktorem propagace města, velkou měrou přispívají k pochopení odlišných kultur, napomáhají ke zmírňování a odstraňování mezinárodních konfliktů a překážek a současně podporují rozvíjení politických, hospodářských i lidských kontaktů mezi městy, státy a jejich obyvateli.

Kultura je též významným ekonomickým faktorem. Projevuje se odvětvích hudebního, filmového a zábavního průmyslu, cestovního ruchu a kongresové turistiky atd. Kultura nemalou

měrou podněcuje kreativitu a inovativnost v ostatních sférách společnosti a stimuluje nová ekonomicky progresivní odvětví. Umělecká díla, včetně architektury, a instituce, jež je prezentují, jsou také významným cílem kulturní turistiky. Díky tradiční kultuře dosahují celé turistické oblasti značných příjmů, které mají ekonomickou povahu renty.

Nezanedbatelné jsou multiplikační efekty kulturních činností, které se projevují v rozmachu jiných podnikatelských aktivit a služeb. Jakožto součást ekonomického systému působí kultura na zvýšení zaměstnanosti, má podíl na tvorbě hrubého domácího produktu a má vysokou míru přidané hodnoty.

V širším slova smyslu souvisí kultura s mnoha sociálními aspekty, s životním způsobem, s řadou civilizačních návyků a potřeb, s rozvíjením společenských rituálů, jejichž význam je zásadní a přitom nevyčíslitelný, neboť se týká kvality života celé společnosti. Ke kultuře patří např. také etiketa, hygienické a zdravotní návyky, kvalita mezigeneračních vztahů. Dnešní normativní funkce takto široce pojaté kultury jsou subtilnější než v minulosti, jejich efekt na zdraví společnosti, pracovní výkonnost, délku života a další faktory je však stejný. Normami chování, které se dnešní kultura snaží ve společnosti podpořit, je například rovnost pohlaví, tolerance k menšinám a handicapovaným členům společnosti, ekologické chování atd.

Bez pochopení souvislostí kultury s dalšími oblastmi života společnosti by mohl být vztah města a kultury redukován pouze na definování objemu finančních prostředků poskytovaných z veřejných zdrojů subjektům působícím v oblasti kultury. Aby prostředky, které město vynakládá na kulturu, byly opodstatněné, musí sloužit jako aktivní nástroj k dosažení obecnějších cílů stanovených správou města.

Tyto cíle usměrňují rozhodovací procesy orgánů města, které se ztotožňují se s tím, že kultura:

- je nositelem identity města;
- vede občany k identifikaci s městem;
- vytváří kvalitní prostředí „veřejného prostoru“ pro obyvatele a návštěvníky města;
- je významným ekonomickým faktorem;
- napomáhá rozvíjet lidský potenciál;
- má schopnost překonávat jazykové, národnostní, mentální, geografické i další hranice, bariéry a předsudky;
- je nutnou součástí vzdělávání jako faktoru společenského rozvoje;
- působí jako prevence proti vzniku sociálně patologických jevů;
- slouží rozvíjení etických hodnot v souladu s evropskými a světovými kulturními tradicemi;
- zvyšuje kvalitu občanské společnosti a je vnímána jako ukazatel kvality demokracie;
- je významným městotvorným prvkem;
- zvyšuje prestiž města v zahraničí.

Podmínkou účasti subjektů z oblasti kultury na veřejných zdrojích je mj. transparentnost jejich hospodaření, včetně auditu a výroční zprávy. Podnikatelským subjektům by z veřejných zdrojů neměl být navyšován zisk. Ve většině zemí EU je z hlediska veřejné podpory důsledně diferencováno mezi ziskovým sektorem, který se řídí obchodním zákoníkem a neziskovým sektorem, který spadá do působnosti občanského zákoníku.

4. Čtyři základní oblasti kultury

Členění kultury pro její instrumentální uchopení kulturní politikou musí splňovat dvě následující kritéria:

- být otevřené vůči novým trendům,
- pracovat se stejnými pojmy i s jejich totožným obsahem jako v ostatních zemích Evropské unie.

Tradiční oborové, druhové či dokonce žánrové členění kultury nemůže pojmenovat všechny aktuální trendy v kultuře. Nabízené členění proto lze vnímat jako pokus o překonání dosud užívaného tradičního členění.

Používání totožných pojmů s totožným obsahem je nezbytným předpokladem pro kombinaci domácích a evropských zdrojů na podporu kultury.

Aktuální členění používané v zemích EU:

- performing arts,
- kulturní dědictví,
- literatura,
- visual arts.

Každá z těchto oblastí obsahuje řadu podskupin. Teprve tyto podskupiny pokrývají jednotlivé obory, druhy, žánry.

Z pohledu kulturní politiky jako systému cílů a nástrojů k jejich dosažení postihuje toto hrubé členění různé typy provozu a financování kulturních aktivit.

V souvislosti s přípravou nového rozpočtu a nových programů EU se shora uvedené členění dále vyvíjí a po roce 2007 je bude třeba aktualizovat.

5. Základní východiska kulturní politiky

1. Kulturní politika hlavního města Prahy je soustavou cílů, zásad, nástrojů a pravidel, kterými se řídí samosprávné orgány při rozdělování finančních a dalších prostředků, jimiž lze podpořit kulturní instituce či jiné konkrétní subjekty působící na kulturním poli. Kulturní politika hl. m. Prahy nemá ambici řídit kulturu či umění jako takové, chce však tvůrčí proces vyvolávat a podporovat a vytvářet dlouhodobě vhodné podmínky pro rozvoj umění a kultury.
2. Kulturní politika slouží primárně obyvatelům města a jeho návštěvníkům. V rukou orgánů města je pak nástrojem vymezujícím pravidla v rozhodovacích procesech.
3. Umělec tvoří z vlastní bytostné potřeby, z důvodu obživy či z jiných subjektivních důvodů, nikoli však proto, aby realizoval cíle kulturní politiky. Projevem kulturnosti evropské společnosti je schopnost vytvořit takové podmínky a mechanismy, které umožňují rozeznat výjimečné talenty, rozvíjet je a podporovat, a které usnadňují seznámení veřejnosti s jejich díly.
4. Uspokojování kulturních potřeb je součástí života každého člověka. Stát ani obec nejsou od toho, aby tyto kulturní potřeby formulovaly a jejich uspokojování vynucovaly. Je však možné stanovit cíle, které by vedly k obohacení kvality života Pražanů a usnadnily jejich přístup ke kulturním hodnotám.
5. Politici a kulturní experti by si měli vzájemně důvěřovat. Experti nemohou nahradit volené orgány, které jsou jako jediné oprávněné k nakládání s veřejnými finančními prostředky. Úlohy politiků a expertů nelze zaměňovat. Je však žádoucí vytvářet systematicky prostor pro

jejich trvalý dialog.

6. Při posuzování úspěšnosti kulturních projektů je nezbytné přihlížet k názoru veřejnosti a ekonomickým výsledkům. Umělecká kvalita není přímo parametricky změřitelná, lze ji hodnotit pouze zprostředkovaně vyhodnocením závěrů umělecké kritiky, případně uplatněním pomocných kritérií (zájem veřejnosti, návštěvnost, zájem v zahraničí, publicita atd.).
7. Kulturní management je týmovou prací odborníků z oblasti umělecké tvorby, ekonomiky, marketingu, fundraisingu a dalších, kteří jsou schopni naplňovat kritéria úspěšnosti. Dobrý kulturní management je založen na úzké spolupráci manažera a odborníka.

III. ANALÝZA SITUACE V PRAZE

1. Kulturní identita města

Praha byla místem, kde se setkávaly a prolínaly kultury, v moderní historii především česká, německá a židovská. Dějiny Prahy, pomineme-li pravěké osídlení před vlastním vznikem města, se rozvíjejí již tisíc sto let. Praha byla od 9. století zemským a státním centrem a dospěla několikrát až k postavení metropole středověké a raně novověké Svaté římské říše. Od počátku 18. do 20. století byla provinčním centrem. Roku 1918 se znovu stala hlavním městem samostatného státního útvaru. Spolu s ním prošla obdobími rozkvětu a pádu, nadějí a zklamání, svobody, okupace, osvobození, totality a návratu demokracie.

Dnes je Praha znovuprobuzenou státní metropolí se zvolna slábnoucím břemenem nedávné minulosti. Důsledkem dob minulých je nevyváženost sociálního a kulturního vědomí Pražanů. Po dlouhém období jednostranně usměřovaného kulturního vývoje se však Praha opět nachází v multikulturním kontextu.

Je mnoho počínů, spontánních, neplánovaných i řízených, které nemusí mít žádného společného jmenovatele. Dodatečně však mohou nabýt výjimečného kulturního významu. Opravdu vyspělá kulturní politika s nimi dokáže efektivně pracovat. Tyto rozmanité kulturní prvky společně vytvářejí identitu města.

Praha může dnes i v budoucnu těžit ze své kulturní jedinečnosti. Je jednou z mála metropolí světa, kde se zachovaly velké autentické soubory staveb všech slohů, kterými prošla Evropa za posledních 1000 let. Má jedinečnou polohu na návrších, středem protéká v meandrech řeka. Množstvím dochovaných historických památek, zachovalou středověkou urbanistickou dispozicí městského jádra a jedinečnou prostorovou konfigurací v krajině s dominantou Pražského hradu patří Praha k nejkrásnějším, historicky nejcenějším a turisticky nejatraktivnějším metropolím.

Obrovský zájem návštěvníků z celého světa však paradoxně Prahu ohrožuje. Turistický průmysl zvyšuje rizikové faktory, jako je ztráta autenticity a tradiční atmosféry (Královská cesta), přetížení centra města dopravou a pohybem příliš velkého množství lidí nebo ztráta obytného charakteru historických čtvrtí a jejich přeměna v hotelová a kancelářská ghetta.

Ve specifických podmínkách hl. m. Prahy působí vedle organizací zřizovaných zejména Ministerstvem kultury ČR, hlavním městem Prahou a městskými částmi široké spektrum dalších subjektů, uměleckých spolků, sdružení a jiných nevládních organizací, a podnikatelských subjektů. Struktura a počet těchto institucí i jednotlivců, kteří vytvářejí celkovou bohatou kulturní nabídku v hl. m. Praze, je proměnlivá. Každým rokem např. vznikají nová divadla a jiná zanikají. Místa některých tradičních kulturních institucí mění průběžně povahu své kulturní činnosti, např. bývalá kina se stávají divadly nebo kluby s pestrou nabídkou umělců a uměleckých žánrů. I v relativně stabilní infrastruktuře výtvarné oblasti hl. m. Prahy vzniklo několik nových významnějších soukromých galerií, které se rozhodly sledovat aktuální výtvarné trendy. Pro velký počet nelze ani vyčíslit množství hudebních aktivit ani místa, na kterých jsou v hl. m. Praze realizovány.

Praha chce být i dále turisticky atraktivním městem, dynamicky se rozvíjejícím centrem podnikání a obchodu, kulturní metropolí, městem, se kterým se jeho obyvatelé identifikují, městem, které by mohlo být považováno za jedno z kulturních center Evropy, městem podněcujícím fantazii a tvůrčí aktivitu svých obyvatel i návštěvníků. Ambicí Prahy je prosadit se jako město památek i inspirativní živé kultury, jako město festivalů, výstav, kongresů a veletrhů.

2. Subjekty kulturního dění v Praze

Praha jako metropole České republiky má v oblasti kultury specifické postavení. Z hlediska právního, ekonomického a organizačního postavení subjektů působících v pražské kultuře zde existují subjekty podporované (či přímo zřizované) městem a státem, stejně jako řada dalších, zcela nezávislých organizací. Orientačně je možné kulturní subjekty rozdělit na:

- kulturní subjekty zřízené či založené městem,
- kulturní subjekty zřízené či založené státem,
- kulturní subjekty městem, ani státem nezřízené,
- soukromé ziskové subjekty poskytující kulturní služby
- zahraniční kulturní instituce,
- umělci a skupiny umělců.

Magistrát hlavního města Prahy pravidelně zpracovává přehled o tom, které subjekty na území Prahy působí. U organizací zřizovaných státem lze v budoucnosti očekávat transformační trend podobný tomu, který definuje u svých příspěvkových organizací Praha v této kulturní politice.

Hlavní město Praha poskytuje každoročně přibližně 5% rozpočtu na podporu kultury včetně oprav nemovitých kulturních památek, církevních objektů a na další investice v oblasti kultury. Těžištěm současné grantové strategie města pro oblast kultury a umění jsou:

- neinvestiční a investiční příspěvky kulturním organizacím zřizovaným městem,
- grantový systém,
- spolupořádání kulturních akcí,
- finanční příspěvky městským částem,
- dary a dotace.

3. Příspěvkové organizace zřizované městem Prahou v oblasti kultury

V období po listopadu 1989 vznikla zvláštní situace, která do nových společenských poměrů přešla některé prvky bývalého režimu a dala vzniknout systému příspěvkových a rozpočtových organizací. Po r. 1990 byla jedinou městskou rozpočtovou organizací v oblasti kultury Městská knihovna v Praze, která byla v r. 1999 transformována na příspěvkovou organizaci. V současnosti jsou v působnosti hlavního města Prahy jen příspěvkové organizace.

Počet příspěvkových organizací v oblasti kultury zřízených hlavním městem Prahou se v letech 1996–2003 snížil z 23 na 18. V roce 2001 ukončily činnost příspěvkové organizace Výstaviště Praha a Filmový podnik hl. m. Prahy.

V letech 2002–2003 proběhla transformace čtyř divadel (scén), zřízených hl. m. Prahou. Činoherní klub byl transformován do právní formy obecně prospěšné společnosti a grantová smlouva s činoherním klubem byla uzavřena na období od 1.12.2002 do 31.12.2006. Divadlo Semafor bylo transformováno do formy společnosti s ručením omezeným, kde jediným zakladatelem se stal p. Suchý (grantová smlouva uzavřena na období od 1.7.2002 do 30.6.2006). V případě Divadla Komedie, dříve scéna Městských divadel pražských (prostory pronajaty hlavním městem Prahou od České republiky – Ministerstva financí) byla na základě výběrového řízení uzavřena podnájemní smlouva s Pražským komorním divadlem, s.r.o., a to do 31.7.2006. Divadlo Archa, jehož transformační proces zpomalily v roce 2002 srpnové povodně, bylo transformováno do právní formy obecně prospěšné společnosti. Činnost transformovaného divadla byla zahájena 29.2.2004.

Ve všech grantových smlouvách jsou stanoveny na jednotlivá léta konkrétní podmínky pro čerpání grantu (počet představení, počet premiér, průměrná návštěvnost a další).

Prvá etapa transformace prokázala jasná pozitiva tohoto procesu, zejména možnost svobodnějšího a operativnějšího rozhodování o finančních prostředcích, které není možné u stávajících příspěvkových organizací zřizovaných městem, a zvýšení odpovědnosti transformovaných subjektů za hospodaření s těmito prostředky. Zvýšilo se motivační prostředí a efektivnost. Osvědčilo se udílení čtyřletých grantů, které bylo vyhodnoceno jako nejprogressivnější prvek grantové politiky města. Prokázala se správnost výlučné odpovědnosti statutárních orgánů transformovaných subjektů (správní rada u o. p. s., jednatele u s. r. o.) za činnost divadel. Projevil se rovnější a spravedlivější přístup divadel, realizujících divadelní činnost jako veřejnou službu, k veřejným prostředkům.

Hlavní město Praha je nyní zřizovatelem následujících 10 divadel (11 scén):

- Divadla na Vinohradech,
- Divadla v Dlouhé,
- Divadla pod Palmovkou,
- Městských divadel pražských (divadla ROKOKO a ABC),
- Švandova divadla na Smíchově,
- Hudebního divadla v Karlíně,
- Studia Ypsilon,
- Divadla Minor,
- Divadla Spejbla a Hurvínka,
- Divadla Na zábradlí.

V oblasti hudby je jedinou příspěvkovou organizací města Symfonický orchestr hlavního města Prahy FOK a v oblasti výtvarného umění Galerie hlavního města Prahy. K dalším příspěvkovým organizacím v oblasti kultury patří také Muzeum hlavního města Prahy, Městská knihovna v Praze, Národní kulturní památka Vyšehrad, Hvězdárna a planetárium hlavního města Prahy a Pražská informační služba.

Jedinou městskou příspěvkovou organizací, která nebyla finančně dotována, byl Obecní dům. Ke dni 3.6.2005 se uskutečnila jeho transformace na akciovou společnost.

Výše uvedené městské příspěvkové organizace čerpají z rozpočtu Prahy každoročně více než 900 milionů korun.

Specifickým druhem příspěvkových organizací působících v oblasti kultury jsou školy a školská zařízení. Hlavní město je zřizovatelem devíti středních uměleckých škol. Součástí jejich činnosti je pořádání výstav, přehlídek, koncertů, divadelních představení a dalších veřejných vystoupení. Ostatní školy a školská zařízení pořádají veřejné kulturní akce v menší míře. Dále hlavní město Praha zřizuje dvacet šest základních uměleckých škol (další dvě ZUŠ zřizují městské části, dvě jsou školami církevními a pět ZUŠ je soukromých). V pražské kultuře velmi aktivně působí též třináct domů dětí a mládeže, jejichž zřizovatelem je hlavní město Praha, a dva domy dětí a mládeže zřizované městskými částmi.

4. Grantová politika a spolupořadatelství

Jednou z forem financování kultury v hlavním městě Praze je grantový systém. Od roku 1996 objem finančních prostředků na granty roste. Významnou změnou v podpoře pražské kultury formou grantů je růst finančních prostředků určených na granty, zejména od r. 2004. V roce 2005 dosáhly granty výše 133.000.000 Kč. V roce 2006 pak 162.000.000 Kč. Grantový systém umožňuje hlavnímu městu Praze přidělit finanční podporu subjektům, které nejsou zřizované městem či státem (žádat o granty nemohou příspěvkové ani rozpočtové organizace). O granty každoročně žádají především neziskové organizace (občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti, veřejně prospěšné společnosti, spolky, nadace a další), ale i podnikatelské subjekty, jako jsou fyzické osoby, společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti.

Finanční prostředky vynaložené na spolupořadatelství a granty v r. 1996-2005 (v tis. Kč)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Spolupořadatelství	15 116	21 118	27 213	26 964	44 820	40 919	46 524	42 197	38 297	49 034
Granty	16 254	31 224	37 770	33 958	33 580	51 309	65 446	90 327	49 960	83 650
4leté granty transformovaných organizací							19 319	35 224	53 226	53 199

Hlavní město Praha má systém finanční podpory kultury formou grantů a spolupořadatelských příspěvků zavedený od roku 1996. Praha spolufinancuje mnohé dlouhodobé i jednorázové umělecké projekty, které vytvářejí širokou a různorodou kulturní nabídku pro potřeby obyvatel města i jeho návštěvníků. Podporuje i činnost jednotlivých městských částí. Rozsah této podpory není a nikdy nemůže být pro všechny strany uspokojující, neboť souhrnná výše požadovaných částek mnohonásobně přesahuje možnosti městského rozpočtu.

Granty jsou přidělovány na:

- celoroční uměleckou činnost divadel a souborů,
- realizaci konkrétních divadelních, hudebních, výtvarných, tanečních aj. projektů, včetně mezinárodních,
- víceletou uměleckou činnost transformovaných příspěvkových organizací či subjektů, které tvoří základ pražského kulturního dění.

Grantový systém umožnil urychleně řešit i mimořádné situace, které vznikly v roce 2002 v souvislosti s povodněmi. Byly uděleny zvláštní jednorázové granty na technické a materiální vybavení pražských kulturních institucí, které byly povodněmi těžce postiženy nebo úplně zničeny (Divadlo Na Prádle, Studio Citadela, Experimentální prostor Roxy, divadlo Globe, Semafor).

Čtyřleté granty byly poprvé uděleny hlavním městem Prahou v roce 2000. V divadelní oblasti byla tento grant udělen Divadlu Bez zábradlí, společnosti GASPAR na uměleckou činnost Divadla v Celetné, společnosti LETITIA pro Branické divadlo, Žižkovské divadelní a hudební agentuře pro Palác Akropolis, Nadaci Fidlovačka a souboru Buchty a loutky. V hudební oblasti byla přidělen čtyřletý grant Pražské komorní filharmonii, v roce 2001–2003 získaly tento grant další subjekty, např. divadlo Viola, divadlo Ungelt, společnost LUPULUS na činnost orchestru Virtuosi di

Praga. Systém čtyřletých grantů vytvořil předpoklad pro zahájení 1. etapy postupné transformace divadel zřízovaných hl. m. Prahou.

Spolupořadatelství je formou podpory obvykle jednorázových či mimořádně významných opakujících se kulturních projektů, do kterých hlavní město Praha může vstupovat (finančně, popř. organizačně i dramaturgicky).

Formou spolupořadatelství podporuje hl. m. Praha zejména:

- pravidelné významné festivaly, přehlídky, soutěže a výstavy (např. Pražské jaro, KHAMORO, Pražský podzim, Divadelní festival Mezi ploty, Tanec Praha, Letní shakespearovské slavnosti, FEBIOFEST, RESPECT, Dny evropského filmu, Festival spisovatelů Praha, Sculpture Grande, Pražské Quadriennale, Letní Letná, Památník obětem Heidrichiády a řadu dalších akcí);
- pražské kulturní a umělecké ceny (např. Cena Zlatá Praha, Cena Czech Press Photo, Cena Vladimíra Boudníka, Cena Františka Langerera, Cena Franze Kafky a další);
- mezinárodní kulturní projekty (Slovenské divadlo v Praze, Pražský divadelní festival německého jazyka, tzv. „Dny Prahy“ ve Vídni, Hamburku, Bruselu, Berlíně, Chicagu a jiných městech, dny partnerských měst a zemí v Praze jako např. Dny japonské kultury v Praze, World Press Photo aj.);
- tematicky prioritní projekty a vlastní akce (Praha – Evropské město kultury 2000, Sláva Barokní Čechie, Mozart Praha 2006, Karel IV.).

Forma spolupořadatelství umožňuje realizovat významné pražské kulturní projekty, které by jen ztěží mohly být uplatněny v grantovém systému. Umožňuje poskytnout podporu i těm subjektům, jimž není grantová podpora určena (např. příspěvkové organizace státu, organizační složky zahraničních kulturních institucí, organizace zřízované hlavní městem Prahou atd.).

5. Výsledky průzkumů agentury STEM

Za velmi významné při formulování kulturní politiky pokládá město znalost o kulturních zájmech a potřebách obyvatel a návštěvníků Prahy. Na toto téma byl v roce 2004 zadán agentuře STEM průzkum, jehož výsledky byly prezentovány na diskusním setkání představitelů pražské kulturní obce v lednu 2005. Výzkum sledoval názory občanů na šíři a pestrost kulturní programové nabídky a snažil se definovat předpokládané změny v oblasti kulturních zájmů a potřeb v období nejbližších patnácti let. Výzkum došel mj. k závěru, že Pražané jsou vcelku spokojeni se současnou kulturní nabídkou a že by přivítali větší zaměření kultury na děti a mládež.

V květnu 2005 se uskutečnil další výzkum agentury STEM, který se tentokrát zaměřil na analýzu výdajů a zvyklostí v souvislosti s kulturou.

Výzkum ukázal, že z kulturních zařízení navštěvují Pražané nejčastěji kina, na druhém místě divadla. Jedna desetina Pražanů navštíví minimálně jedenkrát měsíčně památky a o něco méně muzea a galerie. Za vstupenky vydají měsíčně v průměru přes 400 korun. Měsíční výdaje celé domácnosti na kulturu vyčíslili respondenti průměrnou částkou 1501 Kč.

Průzkum přinesl zajímavé výsledky, které se týkaly vnímání pestrosti kulturní nabídky, informací o kulturní nabídce a povědomí o kulturních subjektech nebo událostech, na nichž se hl. m. Praha podílí. Například 90 % Pražanů si myslí, že nabídka kulturních pořadů a akcí je v Praze rozmanitá. 72 % respondentů nepostrádá nebo neumí uvést žádný typ kulturní akce nebo pořadu,

který by v Praze postrádali. Pražané velmi dobře znají konkrétní kulturní akce a kulturní zařízení, např. Pražské jaro (98 % respondentů), Muzeum hlavního města Prahy (96 %), Hvězdárnu a planetárium (96 %), Národní kulturní památku Vyšehrad (96 %), Galerii hlavního města Prahy (92 %), Letní shakespearovské slavnosti (86 %), Festival Mezi ploty (83 %), Febiofest (81 %) atd. K pozitivním zjištěním patří, že 88 % Pražanů kladně hodnotí snadnou možnost získání dostatečných informací o kulturní nabídce v hlavním městě Praze. 65 % Pražanů se domnívá, že mají o nabídce kultury v Praze dostatečný přehled.

V roce 2006 byl zadán a agenturou STEM zpracován obsáhlý průzkum „Provozovatelé kultury v Praze“. K hlavním zjištěním patří, že polistopadový vývoj v kulturní sféře je v hlavním městě hodnocen pozitivně. Do budoucna hledí lidé, kteří pečují o provozování kulturních aktivit v Praze, nejčastěji s optimismem. Polovina si myslí, že situace v oblasti kultury se zlepší, třetina si myslí, že zůstane stejná.

Většina provozovatelů kultury v Praze pokládá transformaci divadelních příspěvkových organizací ve vlastnictví Prahy za systémově správné řešení. Více než polovina provozovatelů v oblasti kultury vnímá transformaci divadel jako nutný předpoklad k dosažení rovných podmínek pro všechny divadelní provozovatele v Praze. Většina se domnívá, že transformace divadelních příspěvkových organizací neohrožuje budoucnost divadelní kultury v Praze, a očekává, že transformace příspěvkových organizací zprůhlední financování kultury v Praze. Za nejvhodnější formu pro transformaci divadelních příspěvkových organizací pokládají pražští provozovatelé kultury obecně prospěšnou společnost (53 %) nebo společnost s ručením omezeným (21 %).

Téměř všichni provozovatelé kultury (83 %) souhlasí s tím, že vytvoření modelu financování, který by vyhovoval všem zástupcům odborné kulturní veřejnosti v hlavním městě, se těžko podaří vytvořit. Rozdělování peněz pomocí grantů je přitom většinou (78 %) považováno za relativně nejspravedlivější formu financování kulturní a umělecké činnosti.

Podle sociologických výzkumů se u nás lidé více než se státem identifikují s městem, v němž žijí. Podle stejných výzkumů hrdost Čechů na výkony státu značně klesá, zatímco hrdost na výkony české kultury naopak roste.

Podle průzkumů prováděných v zahraničí, jsou asociativní vazby mezi Prahou a Českou republikou v povědomí lidí slabé. Zatímco Praha je vnímána mimořádně pozitivně a povědomí o ní je velmi silné, vnímání České republiky je velmi proměnlivé. Často si respondenti neztotožňují Prahu s Českou republikou.

Další obdobné výzkumy veřejného mínění budou zadávány i v budoucnu. Hlavní město Praha přitom bude spolupracovat ve větší míře s kulturní obcí a odbornou veřejností, v souladu s koncepcí kulturní politiky hl. m. Prahy. Výzkumy veřejného mínění jsou přitom vnímány jako významný prvek „zpětné vazby“ mezi veřejností a městskou samosprávou a současně jako jeden z důležitých nástrojů kulturní politiky města.

S.W.O.T. analýza kulturní politiky hl. m. Prahy

Silné stránky (S. – Strengths)	Slabé stránky (W. – Weaknesses)
<ul style="list-style-type: none"> • Silná kulturní tradice, neopakovatelný pražský „genius loci“ a kulturně vyspělí obyvatelé města • Množství kvalitních kulturních projektů v Praze • Vysoký objem financí vynakládaných na kulturu • Moderní a transparentní grantový systém s účastí odborníků na výběru subjektů • Rozsáhlá spolupořadatelská činnost města • Tradice a význam pražských kulturních institucí • Široké využití městských objektů, veřejných prostor a prostranství, reklamních prvků a tiskovin při realizaci kulturních projektů • Možnosti nefinanční podpory kulturních projektů • Dobré organizační a odborné zázemí orgánů veřejné správy v oblasti kultury 	<ul style="list-style-type: none"> • Schopnost kultury absorbovat libovolný objem finančních prostředků • Nemožnost vytvořit model podpory kultury, který by vyhovoval všem subjektům působícím v kultuře • Nemožnost uplatnit výhradně objektivní kritéria při posuzování rozpočtů kulturních a grantových projektů • Omezené finanční možnosti pro realizaci vlastních kulturních projektů hl. m. Prahy • Malá provázanost a koordinace finančních zdrojů hl. m. Prahy, městských částí, Evropské unie a Ministerstva kultury ČR • Rezervy ve využívání vlastních kulturních institucí a projektů k propagaci hl. města Prahy
Příležitosti (O. – Opportunities)	Hrozby (T. – Threats)
<ul style="list-style-type: none"> • Zlepšení komunikace s profesionály v kultuře a jejich viditelná pozitivní identifikace s Prahou • Uvedení nového grantového systému a kulturní politiky města do praxe • Realizace projektů na území Prahy bez grantové podpory, případně podpořených pouze nefinanční formou • Potenciál pro intenzivní propagaci města i směrem do zahraničí 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedocnění či přecenění objemu a struktury vynakládaných prostředků • Vyšší míra subjektivního pohledu na realizaci kulturní politiky u části kulturní obce • Nedostatečné využití kulturních projektů k propagaci města • Nedostatečná komunikace mezi veřejnou správou a kulturní obcí při transformaci příspěvkových organizací města

6. Vztah kulturní politiky hl. m. Prahy ke kulturní politice České republiky a Evropské unie

Dokument „Kulturní politika státu“ přijala vláda v roce 2000. Tým expertů sestavený Ministerstvem kultury ČR dokončuje dokument „Koncepte účinnější podpory umění v letech 2007–2013“.

Koncepte účinnější podpory umění v letech 2007–2013 vychází ze Strategie pro trvale udržitelný rozvoj, ze Strategii hospodářského růstu, odkazuje na preambuli Ústavy, Amsterodamskou smlouvu, Koncepti jednotné prezentace ČR, byla použita pro Národní rozvojový plán a další strategické dokumenty.

Řada kulturních aktivit v Praze je podnícena a financována ze zdrojů Evropské unie, ze zdrojů státu, případně ze zdrojů soukromého a neziskového sektoru.

Kulturní politika Prahy je v souladu s materiály a programy Ministerstva kultury ČR a orgánů Evropské unie a je projevem zájmu o kvalitu a duchovní bohatství života Pražanů.

IV. DLOUHODOBÉ ZÁSADY KULTURNÍ POLITIKY MĚSTA PRAHY

1. Deklarace zájmů samosprávy města Prahy v oblasti podpory kultury a umění

Zastupitelstvo města Prahy přijetím tohoto dokumentu deklaruje trvalý zájem o rozvoj a podporu kultury a umění v Praze a zavazuje rozhodování orgánů samosprávy k ohledu na naplňování těchto dlouhodobých zásad:

- Praha chce být v nejlepším slova smyslu otevřeným městem, které respektuje svou tradici, využívá historického potenciálu a současně vytváří podmínky pro nové inspirace, trendy a formy kulturního života a umělecké tvorby.
- Praha proto podporuje odpovídajícími prostředky kulturu v širokém spektru jejích projevů, uměleckých druhů, žánrů a organizačních způsobů. Tak, jako se vyvíjí sama kultura, vyvíjejí se i formy a způsoby její přímé i nepřímé podpory ze strany orgánů města. Jako prostředek soustavné odborné analýzy a evaluace, jako nástroj sebehodnocení a reflexe a prosazování veřejnoprávního hlediska zřizuje město Poradní sbor primátora pro kulturu.
- Praha zřizuje instituce, zakládá kulturní subjekty (např. Pražský dům fotografie o.p.s.) a vytváří instituty, jejichž prostřednictvím ovlivňuje zachování pestrosti a rozmanitosti způsobů kulturního života obce i otevřenost novým trendům v kultuře a umění. Evaluací činnosti těchto institucí a institutů usiluje o jejich vyváženost tak, aby město bylo pro jeho obyvatele a návštěvníky živým kulturním prostorem s možností alternativní kulturní volby.
- Dlouhodobým zájmem města je stimulovat a podporovat tvůrčí uměleckou činnost, prezentovat umění a zpřístupňovat ho občanům, prezentovat pražskou kulturu v zahraničí a rozvíjet mezinárodní kulturní spolupráci.
- S tím souvisejícím zájmem je i cílevědomá podpora provázanosti kultury a umění a dalšími blízkými oblastmi, které s nimi souvisejí, jako je marketing města, rozvoj mezinárodních vztahů, ekonomika, zaměstnanost, cestovní ruch a kongresová turistika.
- Podporou kultury vyjadřuje Praha také svůj zájem na dalším rozvoji občanské společnosti. Odpovědné orgány města podporují aktivnější práci s veřejností, občanskými sdruženími, nadacemi a nadačními fondy ve snaze získat zpětnou vazbu účinnosti kulturní politiky. Cílem tohoto soustavně vedeného dialogu je ve střednědobých upřesněních kulturní politiky i v denní operativě pružně reagovat na změny životního stylu, kulturních potřeb a způsobu trávení volného času a podporovat vznik a realizaci takových kulturních zařízení a programů, které budou tyto změněné potřeby odrážet, kultivovat a rozvíjet.
- Otevřenost kulturní politiky Prahy je vymezena obecnými zásadami zachování a podpory identity města, jeho genia loci a kulturního dědictví. Praha přitom zajistí dostatečný prostor pro rozvoj umělecké kreativity a bude respektovat mnohotvárnost kulturního dění.

2. Postoje orgánů města ke kulturním aktivitám v Praze

Tyto dlouhodobé zájmy naplňuje Praha tak, že se diferencovaně staví k různým kulturním aktivitám. Škála těchto postojů se závazně promítá do rozhodovacích procesů na všech úrovních samosprávy a správy města. Kulturní a umělecké aktivity jsou z tohoto hlediska rozděleny na:

- aktivity, které moderní kulturní město zřizuje (či jinak občanům a návštěvníkům města zajišťuje), neboť to patří ke kulturnímu standardu evropských metropolí;
- aktivity, které přímo (finančně, prostory, prostředky PR města) i nepřímo (odbornou péčí)

podporuje, neboť vyjadřují jeho kulturně politické cíle;

- aktivity, jejichž existenci umožňuje příznivým legislativním a ekonomickým prostředím, neboť přispívají k mnohotvárnosti kulturního dění;
- aktivity, které toleruje. Ty jsou zpravidla výsledkem různě pojímaného kulturního byznysu, nevytvářejí primárně žádné nové kulturní život obce obohacující hodnoty;
- aktivity, které zakazuje či omezuje v souladu se zákonem; neboť při nich dochází k překračování legislativních hranic, např. propagací hnutí omezujících základní lidská práva, veřejnou prezentací pornografie, či porušováním autorského práva.

K zařazování stávajících či projektovaných aktivit do této škály slouží soustavná evaluace pražské kultury, jejímž nositelem je ve spolupráci s volenými orgány města Poradní sbor primátora pro kulturu.

První a druhá takto vymezená oblast kulturních aktivit tvoří páteří systém městské kultury Prahy. K jejímu rozvoji činí město aktivní opatření, zabezpečující vysokou kulturní a uměleckou hodnotu jím zřizovaných (či objednávaných) a přímo podporovaných kulturních služeb.

U zřizovaných (zajišťovaných) služeb je především sledováno, zda a v jaké kvalitě realizují dlouhodobé obecné cíle kulturní politiky města (tedy objednané služby). Management takto zřizovaných institucí je vybírán výběrovým řízením na základě dlouhodobých obecných cílů, jejichž tvořivé konkrétní naplňování se od zřizované instituce očekává. Naplňování kulturních cílů má při hodnocení managementu instituce stejnou váhu jako hodnocení hospodářských výsledků.

U podporovaných aktivit (zejména v grantovém systému a formou spolupořadatelství) je evaluace součástí posuzování žádostí a přiměřenost výsledku záměru je podstatně zvažována při dalších řízeních.

3. Dlouhodobé obecné cíle kulturní politiky

S ohledem na dlouhodobé záměry jsou orgány města ve svém rozhodování o kulturních aktivitách tvořících výše uvedený páteří systém městské kultury zavázány dlouhodobými obecnými cíli, vyjadřujícími odpovědný veřejnoprávní přístup k oblasti kultury a umění.

Vytvářením institucí a institutů a přímou a nepřímou finanční a materiální podporou sleduje město tyto dlouhodobé obecné cíle:

- soustavná péče o rozvoj a zpřístupňování původní tvorby, která vzniká na území Prahy a která adekvátními výrazovými prostředky reflektuje život současného člověka a tematizuje dnešní prožívání světa;
- podpora kulturních aktivit pro děti a mládež;
- bezprostřední a ucelené seznamování pražského publika se soudobou evropskou a světovou uměleckou tvorbou;
- udržování a prohlubování obecné znalosti a přístupnosti tzv. klasického odkazu zejména evropské, a v jejím rámci především české kultury.

V. STŘEDNĚDOBÁ KONCEPCE KULTURNÍ POLITIKY PRAHY

1. Priority kulturní politiky hl. m. Prahy 2006–2010

Priority kulturní politiky hl. m. Prahy pro období 2006–2010 vycházejí z analýzy situace v oblasti kultury v Praze (viz kap. III.), jakož i obecných cílů a dlouhodobých zásad kulturní politiky hl. m. Prahy (viz. kap. IV).

Analýza prokázala nutnost zachování, ochrany a rozvíjení historického kulturního dědictví hlavního města Prahy jako základního a nejcennějšího prvku tvořícího kulturní identitu města. K významnému kulturnímu odkazu patří vzájemné obohacování různých kulturních vlivů řady národností a kultur. Kultura v Praze není záležitostí společenských elit, ale má širokou základnu ve velkém a pestrém okruhu tvůrčích osobností a v bohatém spektru vyspělého, vzdělaného a aktivního diváka – Pražanů i návštěvníků Prahy.

K hlavním poznatkům analýzy patří, že v hlavním městě Praze jsou široce a ve velkém počtu zastoupeny všechny právní a organizační formy subjektů provozujících kulturu v ojediněle pestré škále uměleckých druhů a žánrů. Z hlediska odpovědného postoje k zušlechťujícím funkcím kultury a umění je nutné podporovat kulturní projekty, které jsou určeny dětem a mladým lidem. Základní úlohou města je podpora projektů, které mají celoměstský dosah a projektů, jež respektují skutečnost, že kulturní hodnotu města netvoří jen izolované kulturní akce, organizace či historicko-architektonické skvosty, nýbrž sám celý otevřený pražský prostor (zejména v Pražské památkové rezervaci), který vytváří specifické kulturní milieu města.

Analýza zároveň ukázala na nutnost transformovat příspěvkové organizace hlavního města Prahy v oblasti kultury, jejichž právní o organizační forma se již přežila a neodpovídá moderním, dynamickým požadavkům na provozování kultury. Zároveň je však třeba respektovat skutečnost, že Praha v oblasti kulturní politiky dlouhodobě pečuje o kulturní organizace, které historicky tvoří základ pražského kulturního dění, mají velkou tradici a jsou přínosné z hlediska tvorby a udržení tradičních kulturních hodnot, jakož i rozvíjení kulturního vzdělání zejména mladé generace Pražanů. Tyto organizace zřizované hl. m. Prahou jsou předmětem nenahraditelného kulturního dědictví a zároveň nositelem identity Prahy, jsou důležité z hlediska marketingu a propagace města, jsou nezastupitelným prvkem v mezinárodních vztazích a jsou spojené s dalšími specifickými funkcemi (správa významných budov, vzdělávací působnost). Takové organizace tvoří výchozí fond páteřního systému městské kultury.

Organizacemi, které patří ke kulturnímu fondu nyní jsou:

- Divadlo Na Vinohradech,
- Galerie hlavního města Prahy,
- Městská knihovna v Praze,
- Muzeum hlavního města Prahy,
- Národní kulturní památka Vyšehrad,
- Symfonický orchestr hlavního města Prahy FOK,
- Divadlo Minor (zejména z důvodů ochrání investice do nemovitosti a originální tvorby pro děti),
- Hudební divadlo v Karlíně (zejména z důvodů ochrání investice do nemovitosti).

Město bude tyto subjekty spravovat tak, že si zachovává přímý vliv na jejich řízení a financování. Hl. m. Praha bude při jejich transformaci přihlížet k významu jejich odkazu i k nenahraditelnosti jejich kulturního přínosu pražskému kulturnímu životu. Jejich transformace bude vycházet z právní úpravy týkající se subjektů veřejnoprávního typu. (podrobněji kap. V.2.)

Vedeno obecnými cíli a dlouhodobými zásadami kulturní politiky a s ohledem na analýzu situace v oblasti kultury v Praze si hlavní město Praha stanoví následující hlavní střednědobé priority, tj. priority pro podporu pražské kultury v období 2006–2010:

1. Ochrana kulturního dědictví hl. m. Prahy, zejména ochrana a opravy nemovitých i movitých kulturních památek, ochrana a další kultivace cenného prostoru Pražské památkové rezervace, péče o další cenné historické budovy a památky, pomoc při ochraně a opravách církevních kulturních památek a objektů náboženských společností. Osvěta a propagace na podporu kulturního dědictví.
2. Podpora kulturních projektů, jejichž význam a rozsah má celopražskou či nadregionální působnost, ovlivňuje kulturní dění v celé Praze, působí na široké spektrum obecnstva, diváků – Pražanů i návštěvníků města, zejména pak projektů s dlouhodobou tradicí či širokým uměleckým a diváckým zázemím.
3. Podpora multikulturních projektů, zejména mezinárodních projektů a projektů žánrově pestrých či zprostředkujících kulturu moderními, pro široký okruh diváků přitažlivými formami.
4. Podpora uměleckého školství a zájmově umělecké činnosti v Praze.
5. Podpora a rozšíření nabídky kulturního vyžití dětí a mládeže v pestré a přitažlivé škále druhů a forem, zejména podpora klubové formy kulturní práce.
6. Podpora kulturních počinů, jež pomáhají integraci menšin a zapojují menšiny do aktivního kulturního dění v Praze.
7. Podpora tematických priorit, tj. např. významných kulturních výročí v období 2006–2010 (viz příloha).
8. Podpora kulturních a uměleckých projektů umístěných ve veřejném prostoru (resp. podpora umění ve veřejném prostoru).

K postupné realizaci těchto střednědobých cílů bude vedení města průběžně iniciovat tyto procesy a opatření:

1. Podpora a koordinace možností vícezdrojového financování kulturních projektů (granty a spolupořadatelství hl. m. Prahy, sponzoři, granty a podpora Ministerstva kultury ČR a další finanční zdroje v působnosti státu, fondy Evropské unie, granty a jiné formy podpory městských částí, vlastní zisk a zdroje, podpora ze strany specializovaných neziskových organizací – nadací a fondů, podpora poskytnutá zahraničními zastoupeními a kulturními středisky atd.).
2. Optimalizace grantového systému a jeho finanční posilování v souvislosti s transformací zřizovaných příspěvkových organizací.
3. Transformace příspěvkových organizací zřizovaných hl. m. Prahou v oblasti kultury a zajištění financování organizací, které nebudou v daném období předmětem zásadní transformace a u nichž si hl. m. Praha zachová přímý vliv na řízení a financování (podrobněji viz kap. V.2.).
4. Ustanovení Poradního sboru primátora pro kulturu a iniciace průběžné evaluace segmentu pražské kultury podporovaného z veřejných prostředků.
5. Průběžné vyhodnocování a optimalizace systému a nástrojů a pravidel podpory kultury v Praze.

6. Podpora otevřené, interaktivní a živé informovanosti a diskuse kulturní a široké laické veřejnosti o podobě a povaze pražské kultury (např. o významných kulturních projektech, o koncepčních a zásadních architektonických návrzích či soutěžích atd.).
7. Podpora šíření informací o kulturním dění v Praze

Uvedenými prioritami se budou řídit orgány hlavního města Prahy při posuzování způsobu, druhu a výše podpory města kulturním projektům. Čtrnáct uvedených priorit neznamená, že hlavní město Praha nebude podporovat žádné jiné kulturní projekty než projekty vyhovující uvedeným prioritám. U ostatních projektů budou při posuzování uplatněny obecné cíle a dlouhodobé zásady podpory kultury v Praze.

2. Transformace příspěvkových organizací

Smyslem transformace vybraných institucí zřizovaných hl. m. Prahou je vyšší míra ekonomické autonomie a vyšší pružnost při řízení organizace, rovnoprávnost při získávání prostředků na činnost organizace i větší míra tvůrčí svobody.

Transformované příspěvkové organizace města, nevládní neziskové organizace a soukromé subjekty budou mít v systému kulturní politiky rovnocenné postavení. Tomu bude odpovídat i klíč při stanovení výše poskytovaných finančních prostředků.

Transformace stávajících příspěvkových organizací je vnímána jako proces pro pražskou kulturu mimořádně prospěšný, naprosto nevyhnutelný a nezbytný – i když pro ni zatím neexistuje optimální právní prostředí. V současné době v České republice chybí dostatečná právní úprava pro vznik právnické osoby veřejnoprávního typu, s výjimkou obecně prospěšné společnosti, která nicméně nevytváří optimální podmínky pro řízení kulturních institucí.

Vyhodnocením dosavadního transformačního procesu – prvé etapy transformace - se zabýval i Poradní sbor primátora hl. m. pro kulturní politiku se závěrem, že první etapa transformace proběhla úspěšně a potvrdila správnost odvážného rozhodnutí hl. m. Prahy. Postupně by měly být transformovány všechny pražské kulturní příspěvkové organizace.

II. etapa transformace příspěvkových organizací hl. m. Prahy

V druhé etapě transformace městských příspěvkových organizací v období 2006–2008 bude připravena transformace Divadla Na zábradlí, Divadla pod Palmovkou, Divadla v Dlouhé, Městských divadel pražských (ABC a Rokoko), Švandova divadla na Smíchově, Studia Ypsilon, Pražské informační služby a Hvězdárny a planetária hl. m. Prahy. Podle předpokládaného harmonogramu by měla být transformace divadel a Pražské informační služby uskutečněna v r. 2006-2007. V případě Hvězdárny a planetária hl. m. Prahy bude v období 2006-2007 provedena podrobná analýza činnosti zejména s ohledem na nutnost zachovat vědeckovýzkumný a výchovně-vzdělávací rámec činnosti této organizace. Dokončení transformace proběhne do konce roku 2008.

Ve všech případech se jedná o model transformace, kdy hlavní město Praha bude spolu se stávající příspěvkovou organizací zakladatelem obecně prospěšné společnosti, do níž jako základní vklad vloží movitý majetek, se kterým dosud příspěvková organizace hospodařila. Podmínkou transformace stávající příspěvkové organizace je souhlas vlastníka objektu se sídlem vznikajícího subjektu, resp. vyřešení otázky nájmu prostor.

Činnost nově vzniklých subjektů bude – tak jako subjektů vzniklých v I. etapě transformace – dotována formou čtyřletých grantů.

Podrobný postup navržené transformace pražských divadel (vznik o. p. s.) bude v každém jednotlivém případě trvat přibližně jeden rok. Po zásadním rozhodnutí orgánů města o záměru realizace II. etapy transformace divadel budou Radě hl. m. Prahy a Zastupitelstvu hl. m. Prahy předkládány samostatné návrhy na založení o. p. s. včetně časového harmonogramu. V zakládacích smlouvách město vymezí, že určitý počet členů správní a dozorčí rady bude jmenován na návrh hl. m. Prahy. Správní radu a první dozorčí radu jmenuje zakladatel (hl. m. Praha a příspěvková organizace). Tím bude zajištěno složení orgánů o. p. s. tak, aby hl. m. Praha mohlo uplatnit zájmy města při fungování příslušného divadla, o. p. s.

Do druhé etapy transformace příspěvkových organizací hl. m. Prahy v oblasti kultury bude zařazena i Pražská informační služba. Bude pečlivě zvážena optimální varianta transformace tak, aby nedošlo ke zhoršení úrovně činnosti, kterou tato organizace doposud vykonává. Zejména bude přihlédnuto k obecně prospěšnému charakteru její hlavní činnosti. Ze způsobů právní formy dalšího působení Pražské informační služby připadá v úvahu obecně prospěšná společnost, akciová společnost, společnost s ručením omezeným, eventuálně další.

Po ukončení druhé etapy transformace bude provedeno podrobné vyhodnocení transformačního procesu a zajištěna další analýza možností transformace i zbývajících příspěvkových organizací, tj. Hudebního divadla v Karlíně, Divadla Spejbla a Hurvínka, Divadla Minor, Divadla na Vinohradech, Galerie hl. m. Prahy, Muzea hl. m. Prahy, Symfonického orchestru hl. m. Prahy FOK, Městské knihovny v Praze a Národní kulturní památky Vyšehrad.

III. etapa transformace příspěvkových organizací hl. m. Prahy

Hudební divadlo v Karlíně

Při transformaci Hudebního divadla v Karlíně bude přihlédnuto k výši prostředků vynaložených na jeho rekonstrukci. Objekt divadla byl v průběhu celkové rekonstrukce odejmut ze správy příspěvkové organizace Hudební divadlo v Karlíně s tím, že po rekonstrukci v r. 2006 bude příspěvkové organizaci pronajat. Existují dvě alternativy budoucí existence divadla. První možností je transformace divadla na akciovou společnost s dotací města, kde hlavní město Praha by bylo jediným akcionářem. Finanční náročnost hudební scény, zajišťování licenčních práv k provozovaným titulům v podstatě vylučují závislost divadla na grantovém systému města. Akciová společnost může být založena i za jiným účelem než podnikání, a tak i tato forma může být vhodná pro činnost hudebního divadla. Druhou alternativou je úvaha o transformaci dosavadního hudebního divadla do podoby produkčního centra – akciové společnosti – bez vlastního souboru, které by spoluvytvářelo a dováželo špičkové umělecké hudební produkce z tuzemska i zahraničí.

Divadlo Spejbla a Hurvínka

Divadlo Spejbla a Hurvínka je tradiční dětské loutkové divadlo s postavami Spejbla a Hurvínka. Toto divadlo lze transformovat na obecně prospěšnou společnost, která se bude ucházet o čtyřleté granty hl. m. Prahy. Vzhledem k nezastupitelné výchovné a vzdělávací úloze divadla by bylo vhodné zapojit do grantového systému i odvětví školství. Finanční podporu divadla s požadovaným systémem záruk lze případně realizovat účelovou dotací nákladů spojených s provozem budovy, včetně cen energií, náklady spojené s uměleckou realizací by byly předmětem grantového řízení.

Divadlo Minor

Divadlo Minor je v kontextu vývoje současného českého loutkového divadla zcela originální, specifické, expresivní, vtipné a poetické divadlo. Jeho představení jsou vesměs výraznými divadelními počiny, jimž se dostává značného ohlasu. Divadlo spolupracuje nejen s odborníky ze sféry loutkového divadla, ale i s osobnostmi z dalších uměleckých oblastí, jako jsou například film, výtvarné umění, televize, rozhlas, které obohacují a rozšiřují možnosti loutkového divadla o nové pohledy, přístupy či formy. Inscenace divadla získávají pravidelně umělecká ocenění. Divadlo Minor působí od r. 2001 na nové scéně (v objektu hl. m. Prahy), která získala prestižní ocenění Stavba roku 2002 a Cenu primátora hlavního města Prahy za vytvoření ojedinělého prostoru pro kulturní aktivity dětí. Na přelomu r. 2005–6 otevřelo divadlo novou, studiovou scénu. Svoji činnost divadlo vyvíjí i v rámci připravované koncepce „dětské pasáže“. Z důvodu zachování dostupnosti divadelních představení pro děti a rodiny s dětmi vykazuje divadlo velmi nízké procento finanční soběstačnosti.

Divadlo na Vinohradech

Divadlo na Vinohradech je městskou reprezentační divadelní scénou s tradicí sahající do roku 1907. Divadlo je nositelem divadelní tradice hlavního města, vždy bylo a je protiváhou Národního divadla. Vzhledem k náročnosti provozu, velmi kvalitnímu hereckému souboru, zajišťování správy objektu divadla, provozu dílen a rozsáhlému fundusu divadelních výprav, není možné zajišťovat činnost divadla grantovým systémem. Transformace divadla do formy akciové společnosti nebo obecně prospěšné společnosti bude možná pouze za podmínky zaručené přímé dotace na činnost divadla.

Galerie hl. m. Prahy a Muzeum hl. m. Prahy

Galerie hl. m. Prahy a Muzeum hl. m. Prahy byly zřízeny jako sbírkotvorné a výstavní organizace a řídí se ustanoveními zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy. Podle uvedeného zákona vykonává správu a ochranu sbírek ve vlastnictví územního samosprávného celku organizace územního samosprávného celku, v tomto případě dvě uvedené příspěvkové organizace hl. m. Prahy. V případě transformace těchto organizací v jinou právní formu by došlo k porušení citovaného zákona. V rámci transformace těchto organizací jsou zvažovány dvě varianty. První variantou je vytvoření jediného subjektu, sdružujícího dvě autonomní jednotky, každá pod vlastní značkou a vedením. V organizační struktuře Muzea a Galerie hl. m. Prahy se jako nejvhodnější jeví řešení, kdy pozice hlavního ředitele je výrazně manažerská a reprezentační. Ředitelé složek Muzeum a Galerie by naopak měli výraznou rozhodovací pravomoc v otázkách správy sbírek, prezentace a celého komplexu odborných činností. Realizace této varianty by znamenala efektivnější a úspornější způsob uspořádání obou institucí a snadnou koordinaci společných aktivit, stejně jako investičních prostředků. Druhou variantou je zachování Muzea hl. m. Prahy a Galerie hl. m. Prahy jako dvou samostatných právních subjektů využívajících společné administrativní a provozní zázemí. Oběma subjektům by byla ponechána právní subjektivita a plná autonomie v oblasti odborné, avšak jednotlivé servisní a obslužné funkce by byly poskytovány pro obě organizace zároveň. To znamená, že organizační struktura a kapacity by nebyly dublovány a existovaly by centrálně vždy jen v jedné z obou organizací. Přínosem této varianty by byla racionalizace činností a z ní vyplývající předpokládané úspory.

Symfonický orchestr hl. m. Prahy FOK

Symfonický orchestr hl. m. Prahy FOK je organizací s velkým počtem zaměstnanců, což je dáno především standardní velikostí symfonického orchestru a se značným majetkem, která je plně závislá na neinvestičním příspěvku zřizovatele, který např. v r. 2005 činil 72 482 tis. Kč. Její vysoké náklady tvoří zejména mzdy zaměstnanců a pronájem prostor Obecního domu, v němž sídlí a o jehož základní tradiční hudební program ve Smetanově síni se také stará. Transformace v jinou právní formu (např. o. p. s.) připadá v úvahu za podmínky zaručené přímé dotace a nikoli jejího zařazení do grantového systému.

Městská knihovna v Praze, Národní kulturní památka Vyšehrad

U příspěvkových organizací Městská knihovna v Praze a Národní kulturní památka Vyšehrad se předpokládá zachování dosavadní právní formy i způsobu financování s přihlédnutím k eventuelně nové vhodné právní úpravě.

U některých, ve třetí etapě transformovaných, organizací mohou být v budoucnu zvažovány i zkušenosti s modelem akciové společnosti, použitým v případě Obecního domu.

Proces transformace příspěvkových organizací hl. m. Prahy bude průběžně vyhodnocován, bude prováděna analýza dopadů transformace na jednotlivé transformované subjekty. Pravidelně, každý rok bude předložena důkladná analýza důsledků jednotlivých transformačních kroků.

VI. NÁSTROJE KULTURNÍ POLITIKY

Kulturní politika musí být nastavena tak, aby přidělování finančních prostředků bylo maximálně transparentní, objektivní a probíhalo pod veřejnou kontrolou.

Do práce orgánů, které rozhodují o přidělování finančních prostředků a o další podpoře kultury, je zapojena řada expertů a kulturních profesionálů.

1. Orgány a instituce tvořící systém kulturní politiky města

Orgány tvořící systém kulturní politiky města jsou definovány zákonem o hlavním městě Praze. Na základě doporučení expertních pracovních skupin byl zřízen Poradní sbor primátora pro kulturní politiku a zaveden institut „veřejných slyšení“.

Orgány a instituce tvořící systém kulturní politiky města:

- **Zastupitelstvo hlavního města Prahy,**
- **Rada hlavního města Prahy,**
- **Výbor kultury, ochrany památek a cestovního ruchu Zastupitelstva hl. m. Prahy,**
- **Komise Rady hlavního města Prahy pro posuzování grantů v oblasti kultury a umění,**
- **Poradní sbor primátora pro kulturní politiku,**
- **Veřejná slyšení.**

Zastupitelstvo hlavního města Prahy stanovuje základní strategické cíle v oblasti kultury a podmínky pro její fungování v hlavním městě Praze zejména formou zásad stanovených ve Strategickém plánu hlavního města Prahy a schválením Koncepce kulturní politiky hlavního města Prahy. Zastupitelstvo hlavního města Prahy schvaluje rozpočet hl. m. Prahy; schvaluje granty ve výši nad 200 000,- Kč. Zastupitelstvo hl. m. Prahy rozhoduje o transformaci příspěvkových organizací hl. m. Prahy v oblasti kultury.

Rada hlavního města Prahy navrhuje Zastupitelstvu hl. m. Prahy základní strategické cíle v oblasti kultury. Rada hlavního města Prahy vyhlašuje granty v oblasti kultury, schvaluje granty v oblasti kultury ve výši do 200 000,- Kč a navrhuje udělení grantů v oblasti kultury ve výši nad 200 000,- Kč. Zastupitelstvu hl. m. Prahy; vypracovává návrhy transformace příspěvkových organizací hl. m. Prahy v oblasti kultury. Klíčovými představiteli hl. m. Prahy odpovědnými za oblast kultury jsou primátor hl. m. Prahy a příslušný člen Rady hl. m. Prahy.

Výbor kultury, ochrany památek a cestovního ruchu Zastupitelstva hl. m. Prahy je poradním orgánem Zastupitelstva hl. m. Prahy pro oblast kultury. Výbor předkládá svá stanoviska a návrhy Zastupitelstvu hlavního města Prahy, popřípadě Radě hlavního města Prahy. Výbor posuzuje vyhlášení grantových témat a doporučuje Radě hl. m. Prahy a Zastupitelstvu hl. m. Prahy schválení kulturních grantů.

Komise Rady hlavního města Prahy pro posuzování grantů v oblasti kultury a posuzuje a předkládá jakožto poradní orgán Rady hl. m. Prahy návrhy, stanoviska a iniciativní náměty v oblasti kultury Radě hlavního města Prahy. Komise posuzuje žádosti o udělení grantů v oblasti kultury a navrhuje udělení grantů v oblasti kultury Radě hl. m. Prahy; posuzuje návrhy transformace příspěvkových organizací hl. m. Prahy v oblasti kultury.

Poradní sbor primátora pro kulturní politiku je specifickým, primárně koncepčním orgánem kulturní politiky hl. m. Prahy. Jde o skupinu renomovaných odborníků zejména z oblasti kultury, která doporučuje, připomínkuje a konzultuje klíčová rozhodnutí v oblasti kulturní politiky,

poskytuje svá stanoviska primátorovi hl. m. Prahy a Radě hl. m. Prahy. Poradní sbor zejména navrhuje zástupce odborníků do grantových komisí v oblasti kultury, spoluvytváří databázi hodnotitelů grantových projektů, navrhuje priority, zabývá se soustavnou analýzou kulturních aktivit na území hl. m. Prahy a systému kulturní politiky, monitoruje grantový systém, sleduje trendy v zahraničí.

Veřejná slyšení žadatelů o grant jsou výrazným nástrojem kulturní politiky. Veřejných slyšení se účastní zejména žadatelé o grant přesahující 1 milion Kč a žadatelé o víceletý grant. Možnost účastnit se veřejného slyšení mají také subjekty, kteří o tuto možnost požádají nebo které k tomu vyzve komise. Na veřejných slyšeních mají žadatelé možnost obhájit svůj kulturní projekt a podrobněji vysvětlit před odbornou i laickou veřejností podanou žádost o grant.

2. Finanční nástroje kulturní politiky

Praha vynakládá ročně na kulturu částku převyšující jednu miliardu korun, což představuje téměř 5 % celkového rozpočtu města. I když by oblast kultury byla vždy schopna absorbovat více, je podíl rozpočtu vynakládaný ročně na kulturu vysoký a obstojí i při srovnání s jinými světovými metropolemi.

Financování kultury z prostředků hlavního města Prahy zahrnuje plnou škálu oblastí kultury a uměleckých druhů a žánrů jak podle aktuálního členění používaného v zemích EU (performing arts, kulturní dědictví, literatura, visual arts), tak financování široké škály oblastí kultury v tradičním dělení na divadlo, tanec, hudba, výtvarné umění, literaturu a knihovny, film, folklor atd.

Předpokládá se tato struktura výdajů:

- **Financování institucí zřizovaných hlavním městem Prahou**
  - Podmínkou jejich efektivního financování je nezbytná a nutná transformace většiny z nich (kromě institucí, s jejichž transformací v daném období koncepcí nepočítá). Do tohoto způsobu financování je zahrnuto i financování uměleckých škol a domů dětí a mládeže zřizovaných hlavním městem Prahou, které se věnují výchově a vzdělání jakož i vlastní bohaté kulturní a umělecké činnosti. Tento druh financování bude zahrnovat investiční i neinvestiční příspěvky.
- **Projektové financování**
  - Praha v omezené míře realizuje vlastní kulturní projekty (např. Lucemburská Praha, Praha Mozartovy doby, Praha – Vídeň, 650 let Karlova mostu aj.). Forma spolupořadatelství hlavního města Prahy při pořádání kulturních akcí jiných subjektů má pouze omezený význam a potenciál. Poskytování grantů ani jiné nástroje kulturní politiky nemohou zcela nahradit efektivitu vlastních projektů města. Proto hl. m. Praha bude věnovat větší pozornost vlastním projektům (např. tematické výstavy, architektonické soutěže atd.).
- **Granty**
  - Systém grantů je dosud nejprogresivnějším prvkem kulturní politiky města. Poskytování víceletých grantů se soustředí zejména na prioritní projekty, na projekty a činnost subjektů působících v kultuře, které zásadním způsobem obohacují kulturní život města. Poskytováním jednoletých grantů a grantů na jednotlivé projekty bude hl. m. Praha pomáhat zajištění pestré kulturní nabídky v Praze. Při vyhlášení grantů pro rok 2006 se již uplatnila optimalizace grantového systému. Granty zahrnují oblast umění, obnovy a ochrany nemovitých kulturních památek objektů církví

a náboženských společností. Součástí grantového schématu budou i celoměstské programy podpory aktivit národnostních menšin.

- Program „grant pro začínající umělce a organizátory“
  - Je určen žadatelům, kteří dosud nezískali podporu z rozpočtu HMP, a to na projekty s maximálním celkovým rozpočtem do 100.000,- Kč.
  - Stimuluje kreativitu a je obranným faktorem proti zakonzervování stávajícího stavu. Při posuzování projektů, které se realizují poprvé, musí být použita jiná kritéria, nepostačí dosavadní reference a výsledky.
- Spolupřátelství
  - Stejně jako dosud bude spolupřátelství i nadále důležitým nástrojem, jak finančně, organizačně či jiným způsobem (záštita, propagace, poskytnutí ploch a prostor v majetku města atd.) podpořit společné kulturní aktivity hlavního města Prahy a dalších subjektů působících v pražské kultuře. Formou spolupřátelství budou podporovány pravidelné významné festivaly, přehlídky, soutěže a výstavy, pražské kulturní a umělecké ceny, mezinárodní kulturní projekty, tematicky prioritní projekty a vlastní akce.
- Cena primátora a Kulturní počín roku
  - Finanční příspěvek za mimořádný přínos kulturnímu dění v Praze může být udělen i zpětně, podmínkou není grantová žádost ani jiná předchozí formální spolupráce s městem Prahou.
- Dary
  - Z prostředků hl. m. Prahy budou hrazeny i jednorázové kulturní projekty či podpora k jejich realizaci, které nemohou být zahrnuty do grantového rámce (např. umístění soch, plastik či pamětních desek, vydání specifických knižních titulů, tlumočení mezinárodních akcí atd.).
- Investice
  - Zejména investice na rekonstrukce divadelních budov a další divadelní infrastruktury jakož i na významné památkové objekty (budova Hudebního divadla v Karlíně, Karlův Most) budou i nadále významnou položkou v rozpočtu hl. m. Prahy.
- Propagace pražské kultury a památek
  - Hlavní město Praha bude propagovat pražskou kulturu četnými formami, od propagace v Listech hl. m. Prahy, přes presentaci hl. m. Prahy na prestižních veletrzích a výstavách (jak samostatných tematických výstavách, tak např. na mezinárodních veletrzích cestovního ruchu), prezentace pražské kultury formou bezplatného pronájmu reklamních ploch J. C. Decaux, využití zastoupení hl. m. Prahy v Bruselu aj.

Účelové prostředky poskytnuté městským částem

- Finanční příspěvky městským částem budou poskytovány zejména na celopražsky významné projekty (např. údržba soch a plastik v Pražské památkové rezervaci, rozšíření knihovního fondu veřejných knihoven, celopražsky významné umělecké projekty, opravy a rekonstrukce kulturních domů, kulturních informačních center atd.).

Navrhovanou strukturu financování kultury v hl. m. Praze je však nutno vnímat jen jako jeden z nástrojů kulturní politiky města. Pozornost bude věnována zejména podpoře vícezdrojového financování. Městské kulturní organizace samy aktivně usilují o získání sponzorů své činnosti, ucházejí se o granty nejen městské, ale i státní a granty poskytované dalšími subjekty, usilují o účast na financování své činnosti i ze zahraničních zdrojů, včetně fondů EU. Taková aktivita je žádoucí, a proto při posuzování žádostí o přidělení grantu či dalších forem financování z rozpočtu hl. m. Prahy nebo spolupořadatelství hl. m. Prahy se bude přihlížet i k tomu, zda žadatelé hledají i další finanční zdroje.

3. Hlavní zásady pro poskytování účelových dotací - grantů

Granty jsou jedním z nejdůležitějších ekonomických nástrojů kulturní politiky hl. m. Prahy. Grantový systém v oblasti kultury je v současné době nejpropracovanější ze všech grantových systémů hlavního města Prahy. Významný je i nárůst celkového objemu finančních prostředků města určených na kulturní granty zejména od r. 2004. rozhodující úlohu hrají také granty v procesu transformace příspěvkových organizací hl. m. Prahy.

Grantová politika hlavního města Prahy v oblasti kultury a umění je upravena stejnojmenným dokumentem odsouhlasený Radou hlavního města Prahy a schválený Zastupitelstvem hlavního města Prahy.

- Obecné zásady pro poskytování účelových dotací – grantů hl. m. Prahy v oblasti kultury a umění:
  - O grant mohou žádat subjekty, které jako svoji hlavní činnost provozují kulturní a uměleckou činnost na území hl. m. Prahy.
  - Žádosti nemohou podávat organizační složky státu, územní samosprávné celky a jimi zřízené příspěvkové organizace.
  - Žádost o grant na tentýž, obsahově shodný, projekt nemůže být podána v rámci jiného grantového systému hl. m. Prahy.
  - Granty jsou určeny výhradně k dotování uměleckých a kulturních projektů, činností a aktivit do výše vyrovnaného rozpočtu, nesmí sloužit k vytváření zisku.
  - Při rozhodování o udělení grantu se nepřihlíží k formě právní subjektivity žadatele, rozhodující je pouze soulad s cíli kulturní politiky hl. m. Prahy.
  - Granty jsou poskytovány pouze hlavním pořadatelům, producentům či koordinátorům, kteří ve vlastní produkci či koprodukcii odpovídají za realizaci kulturních projektů, činností a aktivit.
  - Granty hlavního města Prahy je možné krýt max. 70 % rozpočtovaných nákladů projektů. U grantů udělovaných hl. m. Prahou na projekty týkající se akcí, při nichž nebude vybíráno vstupné, mohou veřejné finanční prostředky tvořit až 90 % nákladů projektu.
  - Součástí grantového řízení je veřejné slyšení. V něm mají možnost obhajovat projekty žadatelé o čtyřleté granty a žadatelé o granty s požadovanou částkou nad 1 milion Kč. Možnost účastnit se veřejného slyšení mají také subjekty, jejichž žádost o grant byla zamítnuta nebo samy o veřejné slyšení požádají.
  - Podmínkou pro získání grantu je transparentní účetnictví a nákladová přiměřenost. U čtyřletých grantů a grantů nad 1 milion Kč je nezbytnou součástí žádosti rovněž příložením výroční zprávy žadatele.

- Použití přiděleného grantu podléhá veřejnoprávní finanční kontrole.
- Výchozími podklady pro posuzování grantu jsou doporučení Komise Rady hl. m. Prahy pro posuzování grantů hl. M. Prahy v oblasti kultury a umění. Konečné rozhodnutí přísluší Radě hl. m. Prahy a Zastupitelstvu hl. m. Prahy.
- Komise Rady hl. m. Prahy pro posuzování grantů hl. m. Prahy v oblasti kultury a umění je jmenována Radou hl. m. Prahy na základě nominací širokého okruhu zástupců odborné kulturní obce. Má třináct členů a tajemníka. Pět členů komise včetně předsedy je z řad zastupitelů hl. m. Prahy, osm členů je všeobecně uznávaných osobností v oblasti kultury.
- Z formálního hlediska budou granty členěny zejména na:
  - čtyřleté granty na kontinuální kulturní a uměleckou činnost a projekty realizované v Praze,
  - jednoleté granty na kontinuální kulturní a uměleckou činnost a na jednotlivé projekty realizované v Praze,
  - granty na podporu mezinárodní spolupráce subjektů působících v Praze v oblasti kultury a umění – prezentace a propagace pražské kultury v zahraničí a projekty mezinárodní spolupráce konané na území Prahy (např. projekty realizované v souvislosti s významnými národními a mezinárodními akcemi v daném roce),
  - granty na podporu uměleckých a kulturních aktivit v městských částech, na které přispěla příslušná městská část ze svého rozpočtu minimálně stejnou částkou, jaká je požadována po hl. m. Praze, a které budou realizovány na území hl. m. Prahy.
- Důležitým kritériem při rozhodování o přidělení grantů je evaluace grantových projektů.
- K podmínkám poskytnutí grantu bude mj. patřit:
  - umělecký přínos projektu,
  - kontext a potenciál projektu hodnocený s ohledem na nadregionální nebo evropský přesah,
  - přínos projektu z hlediska zachování a rozvíjení umělecké různorodosti, tradic a podpory kulturních alternativ, začleňování různých specifických skupin obyvatel města Prahy do uměleckých a kulturních aktivit,
  - přínos projektu pro vzdělání a osvětu,
  - přiměřenost nákladů,
  - reálnost projektu,
  - dostupnost kulturních služeb obyvatelům v jednotlivých částech hlavního města Prahy aj.
- Dalšími orgány vstupujícími do rozhodovacího procesu jsou:
  - Odbor kultury, památkové péče a cestovního ruchu Magistrátu hl. m. Prahy,
  - Výbor kultury, ochrany památek a cestovního ruchu Zastupitelstva hl. m. Prahy,
  - Odbor kontrolních činností Magistrátu hl. m. Prahy, který zajišťuje finanční kontrolu grantů poskytnutých z rozpočtu hl. m. Prahy.
- Rada hlavního města Prahy (resp. Zastupitelstvo hl. m. Prahy) stanoví po projednání s odbornou veřejností podrobná pravidla pro udělování grantů včetně podmínek podání žádosti, vlastního průběhu grantového řízení, způsobu rozhodování a zveřejnění výsledků, organizačního zajištění, jakož i dalších podmínek a kritérií pro podání žádostí a poskytnutí grantu.

Principy udělování grantů mají podpořit rovnost příležitostí a šancí v „souboji“ o finanční zdroje na realizaci kulturních projektů, které jsou v souladu s koncepcí kulturní politiky hlavního města Prahy. Granty hl. m. Prahy mohou přispět k větší dynamičnosti, flexibilitě a kreativnosti v pražské kultuře i k větší „otevřenosti“ kulturního prostoru v hlavním městě Praze.

Grantová podpora kultury, kulturního dědictví i kultury soudobé, souvisí s širšími vztahy k řadě oblastí společenského života Prahy. Dotýká se politiky domácí i zahraniční, vztahů kultury a tržních mechanismů, sociální a národnostní tematiky a řady dalších.

4. Trendy v objemu a struktuře podpory kultury

Koncepce kulturní politiky vychází z předpokladu, že celkový objem finančních prostředků vynakládaných na kulturu z rozpočtu hl. m. Prahy zůstane do budoucna přinejmenším zachován. Předpokládá se ovšem důsledná změna struktury takto vynakládaných prostředků, spojená zejména s transformací příspěvkových organizací a s růstem významu podílu vlastní grantové podpory.

Úspory může být dosaženo transformací většiny dosavadních městských kulturních institucí a jejich stálým stimulováním k tomu, aby hospodařily efektivněji a ucházely se o prostředky z dalších zdrojů. Je nezbytné zamezit duplicitám v grantovém systému a odstranit další systémové nepřesnosti, které snižují efektivnost vynakládaných prostředků. Orgány hl. m. Prahy zváží i další možnosti podpory kultury, např. formou výhodných pronájmů, nabídky prostor, které jsou majetkem hl. m. Prahy, pro kulturní využití atd.

Hlavní město Praha disponuje i dalšími nefinančními nástroji, jimiž lze kulturu podpořit, např. propagačními možnostmi, marketingovými nástroji, know-how v oblasti public relations a majetkem hl. m. Prahy, který může být vhodně využit ke kulturním účelům.

Za významný nástroj kulturní politiky jsou pokládány i průzkumy veřejného mínění, názory Pražanů a návštěvníků Prahy na pražskou kulturu a míru znalostí o ní. Nepominutelná je též znalost a respekt k názorům představitelů kultury v hlavním městě Praze.

Významným prvkem kulturní politiky města a kulturního života metropole je zahraniční spolupráce v kulturní oblasti. Mezinárodní spolupráce se odehrává jak na úrovni společných kulturních projektů s partnerskými městy hl. m. Prahy, tak podporou mezinárodních kulturních akcí, festivalů a výstav. Samozřejmou součástí kulturní politiky je podpora poznání národních kultur a propagace pražské kultury v zahraničí. Zahraniční spolupráce v oblasti kultury významně přispívá k obohacení kulturní nabídky v metropoli.

Systém a nástroje financování kultury v hl. m. Praze musí zůstat otevřené a pružné, aby mohly reagovat na aktuální dění v pražské kultuře a na kulturní potřeby Pražanů. Nástroji kulturní politiky města tak mohou být kupř. konkrétní městské zakázky (např. na sochy na veřejných prostranstvích, architektonické řešení významného prostoru atd.).

Předpokladem pro uplatnění finančních nástrojů je také součinnost s jednotlivými městskými částmi v oblasti podpory kultury, jakož i systém spolufinancování či hledání možností vícezdrojového financování kulturních projektů, včetně finančních zdrojů státu a Evropské unie.

VII. ZÁVĚR

Praha je významnou kulturní metropolí s obrovským rozvojovým potenciálem. Kulturní politika umožňuje využívat tento potenciál tak, aby pomáhal naplňovat obecné cíle města nejen v oblasti kultury, ale také v oblastech, které na kulturu bezprostředně navazují či využívají její efekty – vzdělávání, výchova k odpovědnosti a pocitu sounáležitosti s městem, marketing, propagace, zahraniční vztahy, ekonomika, sociální oblast, turistický ruch aj.

Cíle města v oblasti kultury umožňují do procesu podpory kulturních projektů vnést srozumitelná a kontrolovatelná kritéria, která jsou výsledkem diskuse a konsensu širší odborné veřejnosti.

Nezbytná transformace dosavadních příspěvkových organizací města vyžaduje dotvoření obecného právního rámce. Užitečná je jakákoliv aktivita, která tento proces pomůže urychlit.

Systém financování a další podpory pražské kultury musí být systémem vícezdrojovým a otevřeným, v němž se mohou ucházet o podporu všechny kulturní a umělecké projekty z oblasti profesionální i neprofesionální oblasti.

Koncepce kulturní politiky předpokládá, že Praha nadále bude významným evropským městem, které střeží a rozvíjí svoje kulturní bohatství, ochraňuje a udržuje kulturněhistorické dědictví tak, aby se dále zkvalitňoval život Pražanů i návštěvníků města a aby byla posílena mezinárodní prestiž Prahy.

Péči o kulturu vnímá hlavní město Praha jako vytváření podmínek a podnětů pro aktivní účast občanů i návštěvníků Prahy na životě města, na životě duchovně bohatém a plnohodnotném. Samozřejmou podmínkou podpory pražské kultury je přitom otevřenost, partnerství, odpovědnost a veřejná kontrola.

